

Aleg. 70 Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin, a włączenie do związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 8. lutego 1898 r. Wysoki Sejm przekazał powyższą petycyę Wydziałowi krajowemu dla przeprowadzenia dochodzenia i zdania sprawy.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy przeprowadził dochodzenie, którego wynik wykazał, co następuje:

Przysiółki, Bortniki i Kuliki tworzą z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, zaś pod względem katastralnym stanowią integralną część mapy katastralnej gminy Bołożynów, należącej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku w Starostwie złoczowskiem. W mapie gminy Stołpin wcale nie są uwidocznione, księgi gruntowe odnośnie do tych przysiółków prowadzone są przy c. k. Sądzie powiatowym w Olesku. Konsekwencyą tego stanu rzeczy jest, że w sprawach ksiąg gruntowych odnosić się muszą mieszkańcy do c. k. Sądu powiatowego w Olesku, gdy w sprawach cywilnych i karnych podlegają jurysdykcji c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie. Wobec tego stanu rzeczy zupełnie zrozumiałemi stają się utyskiwania petycyonujących, naprowadzone w petycyi, z ilu to trudnościami i kosztami połączone jest dla nich uzyskanie pomocy sądowej w sprawach spornych i niespornych, jak wielkich kosztów wymaga przeprowadzenie najmniejszej sprawy prowizoryjalnej i każdej choćby 100 zł. przenoszącej sprawę spadkowej. W każdym n. p. sporze prowizoryjalnym, przedkładać muszą mieszkańcy tych przysiółków sądowi Łopatyińskiemu jako rzekomo kompetentnemu wyciąg hipoteczny i odciski z mapy katastralnej Bołożynowa, zaś w każdej sprawie spadkowej opłacają podwójne należitości, inny bowiem komisarz sądowy spisuje akt zejścia a inny inwentarz spadku. W każdej choćby małoważnej sprawie muszą się mieszkańcy odnosić do dwóch rozmaitych sądów i tracić dwa razy tyle czasu, niżeli wszędzie indziej.

Ta dwoistość sądów niszczy więc mieszkańców tych przysiółków ekonomicznie a to tem bardziej, że Kuliki i Bortniki znacznie bliżej położone są Oleska niż Łopatyna (31 i 30 kilometrów) i że wszelkie podatki gruntowe opłacają w urzędzie podatkowym Oleskim.

Ten anormalny stan rzeczy daje się we znaki nie tylko mieszkańcom tych przysiółków, ale i władzom sądowym samym, i tak c. k. Sąd powiatowy w Łopatynie w sprawozdaniu swem z 31. stycznia 1899 do c. k. Prezydium sądu obwodowego w Złoczowie w sprawie tej petycyi oznajmia, że okoliczność, iż księgi gruntowe „odnośnie do tych przysiółków prowadzone są w c. k. Sądzie powiatowym w Olesku, jest powodem, że gdy zachodzi potrzeba wdrożenia pertraktacji spadku, po którymś z mieszkańców tych przysiółków, możliwem jest tylko zinwentowanie majątku ruchomego, celem zaś zbadania majątku nieruchomego musi się sąd odnosić do c. k. Sądu powiatowego w Olesku co na szybkość pertraktacji spadku ujemny wpływ wywiera; ta okoliczność wpływa także wedle zdania tegoż sądu niekorzystnie dla spraw, w których dla sędziego przegład mapy katastralnej, księgi gruntowej względnie protokołu dochodzeń przy zakładaniu ksiąg gruntowych byłoby wskazaniem, a nawet nieraz koniecznem dla wyczerpującego zbadania stanu rzeczy. W sprawach doręczania uchwał dla mieszkańców tych przysiółków przeznaczonych, c. k. sąd w Olesku odnosić się musi do sądu w Łopatynie, co na szybkie doręczenie uchwał bardzo ujemnie wpływa“.

Również c. k. Sąd powiatowy w Olesku w sprawozdaniu swem do Prezydium c. k. sądu obwodowego w Złoczowie z 12. lutego 1899 zaznacza, że „przysiółki te położone są znacznie bliżej sądu Oleskiego niż Łopatyińskiego, przeto lud-

ność tamtejsza we wszystkich sprawach sądowych wiele zyska na mniejszej stracie czasu, a ponieważ księgi gruntowe z tych miejscowości prowadzone są w sądzie Oleskim i ponieważ mapy gruntowe i wszelkie operaty są pod ręką, tok spraw spadkowych, pupilarnych i sporów gruntowych będzie mógł być daleko szybszy i tańszy“.

Prezdyum c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie w odezwie z 28. lutego 1899 L. 2830/3 z r. 1899 w odpowiedzi na zapytanie Wydziału krajowego w tej sprawie oznajmiło, że „żądanie mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin i przydzielenie do związku gminy Bołożynowa, a tem samem o wyłączenie z okręgu sądu powiatowego w Łopatynie i przyłączenie do okręgu sądu powiatowego w Olesku ze względów administracyjnej sprawiedliwości na zupełne zasługują poparcie. Istniejąca bowiem dotąd anomalia, iż księgi gruntowe do przysiółków wymienionych prowadzi sąd powiatowy w Olesku, podczas gdy sąd powiatowy w Łopatynie sprawuje jurysdykcję cywilną i karną nad mieszkańcami tych przysiółków, wywołuje liczne utrudnienia dla stron i dla sądu w sprawozdaniach naczelników c. k. sądów powiatowych w Łopatynie i w Olesku bliżej poszczególnione“.

Również władze autonomiczne uznały jednoznacznie żądania petycjonujących przysiółków w zupełności za uzasadnione i zgodziły się na żądane wydzielienia, mianowicie Rada gminna w Bołożynowie uchwalała z 14. maja 1898 jednogłośnie uchwaliła, iż „zgadza się na włączenie przysiółków Bortniki i Kuliki do gminy Bołożynowa, a to z powodu, iż pomienione przysiółki tworzą z gminą Bołożynów jedną gminę katastralną“.

Rada gminna w Stołpinie na posiedzeniu z 21. października 1898 również jednogłośnie zgodziła się na wyłączenie ze związku gminy Stołpin przysiółków Bortniki i Kuliki pod warunkiem, że przysiółki te „zrzekną się na rzecz gminy Stołpin wszelkich praw, jakie im dotychczas przysługiwały tak do ruchomego, jakoteż nieruchomości majątku i dobra gminy Stołpin, i że mieszkańcy tych przysiółków wypłacą poprzednio wszelkie podatki domowo-klasowe z dodatkami, tudzież opłaty gminne i należitości konkurencyjne na fundusz budowy kościoła na nich po koniec r. 1898 ciężące i że uchwała ta zatwierdzoną zostanie przez Reprezentację powiatową względnie Wydział powiatowy w Brodach“.

Taksamo zgodziły się na to wyłącznie Reprezentacje powiatowe, mianowicie Rada pow. brodzka powzięła na posiedzeniu z 20. grudnia 1898 następującą uchwałę:

„Po zbadaniu sprawy dotyczącej wyłączenia przysiółków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego uchwalono uznać jako słuszne dopełnienie przez przysiółki Bortniki i Kuliki warunków wyrażonych w uchwale Rady gminnej Stołpina i przychyłono się do prośby tychże przysiółków o wyłączenie tychże ze związku gminy Stołpin i przyłączenie do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego“.

Wreszcie Rada powiatowa w Złoczowie na posiedzeniu z 6. grudnia 1898 powzięła uchwałę tej treści: „Rada powiatowa po wszechstronnem zbadaniu pomienionej sprawy zatwierdza uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 14. maja 1898 i zgadza się w zupełności, aby przysiółki Bortniki i Kuliki tworzące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, wyłączone zostały ze związku gminy Stołpin, a wcielone do związku gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego, z którą tworzą obecnie jedną gminę katastralną, tudzież by wyłączone zostały z okręgu c. k. sądu powiatowego w Łopatynie a przyłączone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku“.

Z powodu zastrzeżenia powziętego w uchwale Rady gminnej w Stołpinie, że pomienione przysiółki zrzekną się poprzednio wszelkich praw do ruchomego i nieruchomości majątku i dobra gminy Stołpin i że wypłacą wszelkie należitości gminie Stołpin, jakie dotychczas na nich ciąży, z którem to zastrzeżeniem Rada powiatowa brodzka się zgodziła i uznała te warunki za słuszne i sprawiedliwe, przysiółki Bortniki i Kuliki na posiedzeniu swem z 8. lipca 1899 wobec Zwierzchności gminnej w Bołożynowie uchwalili, iż zrzekają się wszelkich praw do majątku nieruchomości i ruchomego wyłącznego gminy Stołpin z wyjątkiem 2 morgów lasu nadanego im za prawo poboru służebnictwa w lasach państwa Toporowa dekretem c. k. Namiestnictwa, tudzież obligacyi długu państwa jako części przypadającej dla przysiółków Bortniki i Kuliki.

Z tem zastrzeżeniem przysiółków Bortniki i Kuliki co do dwu morgów lasu i obligacyj, nie chciała się znów zgodzić gmina Stołpin, z tego powodu rozporzą-

dzeniem z 16. stycznia 1900 r. L. 63817 oznajmiłszy Wydziałowi powiatowemu w Brodach, że przed przedłożeniem tej sprawy Wysokiemu Sejmowi krajowemu muszą być wszelkie nieporozumienia między przysiółkami a gminą Stołpin o własność prywatną, jak w tym wypadku o dwa morgi lasu i obligację długu państwa jako przypadających dla tych przysiółków, usunięte i wyrównane i w drodze dobrowolnej ugody obydwóch stron załatwione, lub sporne kwestye przez władzę kompetentną rozstrzygnięte i wezwaliśmy do zajęcia się tą sprawą Wydział powiatowy w Brodach.

Wynik tego zarządzenia był ten, że Rada gminna Stołpin na posiedzeniu z dnia 13. września 1900 r. zgodziła się na odłączenie przysiółków i przyznała im 1) ekwiwalent nadany orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 13. grudnia 1872 r. L. 6576 i 2) darowała przysiółkom wszelkie zaległe dodatki gminne i inne należności (jak sporządzenie planu lasowego), a zażądała tylko zrzeczenia się swych pretensyi, jakie te przysiółki mają do obligacyi długu Państwa.

Odnosnie do tego żądania pełnomocnicy przysiółków Bortniki i Kuliki pismem z dnia 20. października 1900 r. wobec delegata Wydziału powiatowego ks. Józefa Tymoczki oświadczyli, że zgadzają się całkowicie z uchwałą Rady gminnej w Stołpinie z dnia 13. września 1900 r. i zrzekają się wszelkich pretensyi do wspólnej obligacyi gminnej.

Wreszcie na oświadczenie Wydziału krajowego, że w myśl § 2. ustawy gminnej z roku 1866 gminy połączyć się mające, powinny poprzednio zawrzeć u mowę co do posiadania i użytkowania swej własności, tudzież swych zakładów i funduszków, przedłożył Wydział powiatowy w Brodach sprawozdaniem z dnia 24. października 1900 roku L. 3464 uchwałą Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 24. lutego 1900 r. tej treści, iż zebrana w należytych kompletach Rada gminna postanowiła zawrzeć z pełnomocnikami przysiółków Karolem Bednarczukiem i Józefem Krzywickim umowę, iż na wypadek wyłączenia przysiółków wspomnianych z gminy Stołpin i wcielenia ich do gminy Bołożynów, majątek lasowy i inny, jaki posiadają przysiółki Bortniki i Kuliki, ma pozostać i nadal jak dotychczas własnością tychże przysiółków i żadnych dochodów z majątku tego gmina Bołożynów na swoją własną korzyść nie będzie żądała, że jednakże tego majątku nie mogą użytkować samodzielnie wedle swego upodobania w sposób niszczący pojedynczy mieszkańcy tychże przysiółków, lecz takowy ma podlegać pod zarząd każdorazowej Rady gminnej, która ma być wybierana z członków gminy Bołożynowa i przysiółków Kuliki i Bortniki i że dochody uzyskane z tego majątku mają być użyte na pokrycie podatków i należności ekwiwalentowej od tego majątku.

Gdy w ten sposób wszystkie sporne kwestye usunięte zostały, gdy wszystkie czynniki i władze jednogłośnie uznały słuszność żądania petycyonujących przysiółków Bortniki i Kuliki co do wydzielenia ich z gminy Stołpin, a włączenia do gminy Bołożynów, gdy obecny stan rzeczy jest anormalny z krzywdą i stratą materialną mieszkańców tych przysiółków, Wydział krajowy — po wszechstronnem zbadaniu całej sprawy — popiera ze swej strony jak najusilniej żądania petycyonujących mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 L. 59 Dziennik u. p. c. k. Rządowi swą opinię, że w interesie kraju i stron interesowanych leży, ażeby przysiółki Bortniki i Kuliki wyłączone zostały ze związku administracyjnego gminy Stołpin w powiecie brodzkim i ażeby przydzielone były do gminy Bołożynów w powiecie złoczowskim, a tem samem, ażeby wydzielone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie i c. k. Starostwa w Brodach, a przydzielone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca

Dr. Damian Sawczak, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

